Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára

ICOMOS díjjal ismeri el

a Székesfehérvár, Szent István székesegyház belső restaurálását és a gondos belsőépítészeti kialakítást, elismerve a kutatás alaposságát, a kutatási eredmények figyelembevételét és a folyamatos tájékoztatást a munkálatokról.

fotó: Arnóth Ádám

Egy műtárgyakban gazdag, kiemelkedő értékű székesegyház belső teljes felújítása, restaurálása bonyolult, összetett folyamat. A munkában minden részvevőtől, mind a tulajdonos egyháztól, mind a szakemberektől egymás iránti bizalmat, tudásuk megbecsülését és kölcsönös odafigyelést igényel – optimális esetben. A díjazott helyreállítás magas színvonalát a résztvevők kvalitásai mellett pontosan ezek a tényezők biztosították.

A székesfehérvári székesegyház története a 10. századtól kezdődő sok évszázados, a pusztulásokat követő átépítések, helyreállítások sorozata. Az épületnek a 18. századi nagy újjáépítés ma a legmeghatározóbb korszaka. Az impozáns barokk tér mennyezetfreskóit, a mellékoltárokat Johann Ignatz Cimbal, az oltárépítményt Franz Anton Hillebrand készítette, az architektúra festése D. Herling, a főoltárkép Vinzenz Fischer munkája. A padok, fából készült barokk szobrok, az oltárképek keretei, sekrestyebútorok mind fontos elemei a szakrális térnek. Számos korábbi 19-20. századi restaurálás után a teljes belső helyreállítási munkálatai 2016-2022 között folytak. A tudományos előkészítést és a teljes helyreállítást Smohay András művészettörténész, a Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum igazgatója fogta össze. Alapos történeti kutatás, műemléki értékleltár mellett interneten elérhető applikációt is fejlesztettek. A teljes helyreállítási folyamatot rögzítették, így az elkövetkezendő beavatkozások számára alapvető információforrás készült.

Az egyházmegye már a kutatáshoz is állványt biztosított. A Jeszeniczky Ildikó restaurátor vezetésével folyt munkálatokat a konzervátori szemlélet jellemezte: a szennyeződéseket, hozzátételeket eltávolították, de az idő múlását, a kopásokat nem korrigálták. Ezzel nem a „javított” 18. századi, de a leghitelesebb képét adták vissza a műalkotásoknak. A Bodnár Gyula vezette farestaurátorok, valamint a műmárvány- és stukkófelületek tisztítását és aranyozását végző szakemberek összehangolt, igényes munkája eredményeként alakult ki a teljes kép.

Az orgonakarzat boltozatán Cimbal alkotása, a látszatarchitektúra keretben trombitát fújó angyal elpusztult és a 19. századi szekkó is helyreállíthatatlanná vált. Az új falképet Kőnig

Frigyes festőművész készítette. Az új alkotás illeszkedik a belsőhöz, kiegészítve a vizuális egységet.
A teljes kutatási és helyreállítási folyamatot a nyitottság jellemezte. Példamutató módon a munkálatokat a hívek és a közönség számára is átláthatóvá, követhetővé tették, már az első lépésektől kezdve. Több kiállítást rendeztek a helyszínen és a Szent István Király Múzeumban és rendszeresen voltak nyílt napok kutatói, restaurátori szakmai vezetéssel. A médiában is követni lehetett a fejleményeket. A teljeskörű, szakszerű tájékoztatásra nagy súlyt fektetett az egyházmegye.
2018-ban régészeti feltárás zajlott a templomhajóban Reich Szabina, a Szent István Király Múzeum régésze vezetésével, jelentős eredményekkel.
A helyreállítás szakszerű, magas színvonalú lebonyolításában alapvető szerepe volt Vági Péter építész fő koordinátornak, aki a közös célért dolgozó, egymással folyamatosan egyeztető, együttműködő szakemberek csapatának tagja volt. A templombelső összképének harmonikusságához hozzájárul, hogy a világítás rejtett, semmi módon nem zavaró, miközben kiemeli a műtárgyak szépségét. Az építész terveket Ács Miklós készítette.

Az elismerést átvette:
Spányi Antal
Smohay András
Bodnár Gyula
Jeszeniczky Ildikó
Vági Péter